

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 41.

Joi, 12 Decembrie 1935

S U M A R :

I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

	Pag.		Pag.
a) POLITICA INTERNĂ :		c) ECONOMIE ȘI FINANȚE :	
Presa franceză	262	Presa elvețiană	262
„ engleză	262	„ maghiară	262
„ germană	262	„ cehoslovacă	262
b) ARTĂ ȘI LITERATURĂ :		„ engleză	263
Presa engleză	262		

II. CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANȚIUNILE

	Pag.
Presa franceză	263
„ engleză	264
„ italiană	266
„ germană	267
„ elvețiană	267
„ maghiară	268

III. SITUAȚIA POLITICĂ DIN FRANȚA

Presa franceză	268
„ engleză	268
„ germană	269
„ austriacă	269

IV. CONFERINȚA NAVALĂ

	Pag.
Presa franceză	269
„ germană	269
„ elvețiană	270

V. EXPOZEUL D^{-LUI} MILAN HODZA

Presa cehoslovacă	270
„ austriacă	270
„ maghiară	270

VI. PROBLEME EUROPENE :

Raporturile franco-sovietice și franco-germane	270
Austria și restaurarea Habsburgilor	272
Politica externă a Ungariei	272

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

POLITICA INTERNĂ

Presa franceză.

In numărul din 1 Decembrie, REVUE DE PARIS, publică un studiu larg al d-lui Oudard, asupra situației din România.

Autorul face un istoric al evenimentelor politico-naționale din ultimele trei sferturi de veac, explicând totodată structura geo-politică a țării și transformările de ordin social și economic pe care colectivitatea românească le-a încercat în această perioadă.

După ce schițează marea operă de încheiere și consolidare națională și politică, greaua acțiune de refacere a țării, după pustirile războiului, d. Oudard face o analiză a politicii interne propriu zise, consacrand rânduri explicative pentru istoricul, doctrina și activitatea fiecăruia din partide.

Autorul aduce elogii marilor însușiri de conducător de Stat ale M. S. Regelui, relevă situația excepțională de care se bucură în țară d. Titulescu, a cărui politică externă o aprobă și-și termină studiul subliniind că în ciuda imenseor dificultăți, cărora a avut să le facă față după război și după unire, România nouă a știut să înfrângă aceste greutăți, dovedindu-și vitalitatea și dreptul de a fi.

Presa engleză.

GREAT BRITAIN AND THE EAST, din 5 Decembrie, consacră României un articol de o pagină, arătând diverse faze din viața politică.

Menționează audiențele acordate de M. S. Regele șefilor de partide și arată că grație intervenției Suveranului, atât d. Mihalache, șeful partidului național-țărănist, cât și d. Goga, șeful partidului național-creștin, au renunțat la demonstrațiile de stradă, pe care le proiectaseră pentru ziua de 14 Noembrie.

Referindu-se la deschiderea parlamentului român, după ce pune în evidență punctele caracteristice ale Constituției românești, constată că M. S. Regele și-a început mesajul, exprimându-și convingerea că este absolut necesar să se mențină un regim stabil,

„Ceea ce, scrie ziarul, însemnează că guvernul Tătărescu a fost confirmat“.

Ocupându-se de lipsa de hrană a populației din sudul Basarabiei, ziarul menționează măsuri luate, atât de Stat, cât și de particulari, pentru a veni în ajutorul locuitorilor din această regiune.

Presa germană.

VÖLKISCHER BOEBACHTER din 10 Decembrie publică un articol intitulat „Situația politică internă a României“.

Ziarul descrie situația politică a partidelor, după deschiderea Parlamentului, afirmând că „blocul național-creștin“ al d-lor Vaida-Goga-Cuza s'a alcătuit și încheiat recent, desfășurând o activitate politică mai vie și mai aprigă pentru cucerirea puterii, luptând împotriva guvernamentelor liberali, dar mai ales contra național-țărăniștilor conduși de d. Mihalache, care și-au transformat doctrina într-una agrariană și militează pentru „Statul țărănesc“, păstrând o atitudine democratică de stânga.

„Cu cât se desfășoară lupta politică internă, continuă ziarul, cu atât ea pare mai de lungă durată, iar o schimbare de regim devine probabilă numai la primăvară. Până atunci cele două partide de opoziție, național-țărăniștii și blocul național-creștin își dispută, cu înversunare, întâietatea pentru cucerirea guvernului, primul pe temeiul democrației al țărănimei covârșitoare și ultimul agitando ideea națională, cu un pronunțat caracter antisemit și pentru triumful primatului etnic-național.

„Cum se va desfășura criza de guvern, este o chestie de viitor, care depinde de evenimente“, încheie ziarul.

ARTĂ ȘI LITERATURĂ

Presa engleză.

SUNDAY GRAPHIC AND NEWS începe în numărul său săptămânal din 24 Noembrie, să publice în foileton ultimul roman al Majestății Sale Regina Maria cu titlul „Măști“.

Intr-o scurtă introducere, adresându-se publicului cetitor, ziarul spune:

„Poate că n'ați citit niciodată până acum o povestire ca aceasta.

„Ea măsoară adâncurile emoțiilor omenești, e simplă și totuși profundă...

„Delicata înțelegere a autoarei, puterea Ei de a pătrunde în sufletul omenească și farmecul stilului Ei, împreună cu ciudățenia povestirii pe care o desfășoară, ridică romanul „Măști“, la un loc însemnat în literatura modernă“.

ECONOMIE ȘI FINANȚE

Presa elvețiană.

In numărul din 2 Decembrie BASLER NACHRICHTEN scrie într-o corespondență din București, cu privire la noul regim de devize în România:

„Noua reglementare se prezintă drept o soluțiune de compromis, între punctul de vedere al ministrului de finanțe și al Băncii Naționale și acela al ministrului de comerț.

„Se poate vorbi de o atenuare a politicii devizelor, dar restabilirea libertății comerțului de devize, anunțată acum câteva zile, este încă foarte departe“.

Presa maghiară.

In numărul din 5 Decembrie, PESTER LLOYD, sub titlul „Noua reglementare a devizelor și exportul extern“, publică o corespondență din București, semnată de d. J. F. Köver, în care afirmă că noua ordine va aduce mari turburări în comerț.

Cercerile comerciale se ocupă de pe acum de viitoarea schimbare a prescripțiilor de devize, adaugă ziarul maghiar.

Presa cehoslovacă.

In numărul din 6 Decembrie PRAGER TAGBLATT publică o corespondență din București, în care se ocupă de noul regim al devizelor în România. Ziarul afirmă că

și acest regim este defavorabil exportului cehoslovac în România. In ce privește lista de compensațiuni, o consideră prea puțin largă.

Presa engleză.

TIMES din 2 Decembrie, referindu-se la expirarea acordului anglo-român de plăți pe data de 31 Ianuarie 1936, scrie că organele Camerei de comerț din Anglia adună date informative asupra totalului datorită cu scadența până la 20 Noembrie, dar neplătite persoanelor sau firmelor din Anglia, pentru mărfuri vândute la sat Italiei și Duceului, un apel emoționat.

FINANCIAL TIMES din 3 Decembrie se referă la zăbava provenită în plata cotei de 270.000 lire sterline, rată care până la 20 Noembrie, trebuia acoperită cu cereale și de mai rămânea vreun rest să fie și acesta achitat în același mod până la 1 Decembrie 1935.

Ziarul află că s'au făcut de către Camera de comerț engleză demersuri pe lângă guvernul român în legătură cu această întârziere.

FINANCIAL NEWS din 3 Decembrie, sub titlul „Bunuri suedeze în România“, anunță că este informat din Stockholm cum că Societatea Aktienbogolet Transfer negociază deblocarea unei sume de peste 90 milioane lei. In acest scop poate cumpăra porumb pentru echivalentul sumei.

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANCTIUNILE

Presa franceză.

LE TEMPS din 7 Decembrie, analizează discursul lui Sir Samuel Hoare, ținut în Camera Comunelor, în cursul deplasărilor, asupra politicii externe britanice. In acest discurs, ministrul de Afaceri Străine al Angliei a definit, spune ziarul, cu precizie, poziția Angliei și a adresat Italiei și ducelui, un apel emoționant.

„Ministrul britanic al Afacerilor Străine, scrie LE TEMPS, a menținut integral poziția adoptată de guvernul său, dar a explicat cu tact și măsură, spiritul și condițiunile în care d-sa înțelege să apere această poziție. Anglia crede că baza tuturor eforturilor Societății Națiunilor este acțiunea colectivă și deaceia ea refuză să acționeze izolat.

„In cooperare cu Franța, ea vrea să profite de orice ocazie care ar duce spre un aranjament pacific, în conflictul italo-abisinian, menținându-se, însă, pe terenul Genevei“.

După ce se ocupă de problema interzicerii exportului de petrol, destinat Italiei, ministrul de externe englez insistă, în termeni formalți, adaugă ziarul, asupra nevoii imperioase de pace și asupra fermei hotărâri a Franței și Angliei de a face un alt mare efort în favoarea unei soluții pacifice.

LE TEMPS conchide:

„E probabil că guvernul dela Roma nu va rămâne surd acestui apel în favoarea păcii, apel întovărășit de avertismentul că Societatea Națiunilor nu-și va schimba hotărârile, că Statele care o compun nu se vor degaja de obligațiunile lor, dar că toate au aceeași dorință, aceea de a vedea înlăturată cauza care a necesitat acțiunea lor colectivă.

„Dacă această afacere se realizează, încheie ziarul, guvernul român va avea la dispoziție o cantitate de valută suficientă să ușureze transferul în Anglia conform agreementului din 3 August 1935“.

FINANCIAL TIMES din 5 Decembrie, publică scrisoarea unui englez acționar al bonurilor împrumutului din 1922, de 4%, care întrebă dacă s'a luat vreo măsură ca cel puțin acum, după atâtea negocieri și agreeamente, guvernul român să plătească arieratele.

DAILY MAIL din 3 Decembrie publică o știre primită din București cum că din portul Constanța au plecat la 31 Noembrie mai multe vapoare de marfă cu destinația Italia, încărcate cu circa 40 mii de tone petrol din care vreo 16 mii de tone era benzină.

DAILY TELEGRAPH din 6 Decembrie află din Roma că anumite tratative între guvernul italian și cercurile petrolifere din România au ajuns într'un stadiu destul de înaintat. Ziarul adaugă:

„D. Constantinescu, directorul unei societăți de petrol, care tratează cu Agip, societate subvenționată de Statul italian, a acordat un interview căruia i s'a dat la Roma o întinsă publicitate“.

Ziarul britanic reproduce apoi pasajii din interviewul acordat de d. Constantinescu lui „Giornale d'Italia“.

„Acest discurs constituie o excelentă prefață întrevederii d-lor: Laval și Samuel Hoare, întrevedere, care, va însemna începutul unei noi acțiuni diplomatice în favoarea unei soluționări pacifice a conflictului italo-abisinian“.

Toate ziarele din 8 Decembrie se ocupă de comunicatul publicat la sfârșitul conversațiilor dintre d-nii Laval și Hoare și de discursul d-lui Mussolini din Camera italiană.

„De multă vreme, scrie Lucien Bourgues în LE PETIT PARISIEN, comunitatea de vederi între Franța și Anglia nu s'a manifestat atât de afirmativ.

„In această atmosferă, tăria discursului rostit de d. Mussolini a dat naștere la oarecare desamăgire la Londra și Paris; dorințele de reconciliere se exprimă aici cu o discreție excesivă.

„Trebue, totuși, să se recunoască că în ansamblu se lasă o poartă deschisă pentru negocieri“.

Pertinax, în ECHO DE PARIS spune: „Principiul unui demers franco-englez a fost acceptat. D-nii Laval și Samuel Hoare au crezut că frumosele cuvinte spuse de d. Mussolini, ambasadurilor franceze și englez, care l-au vizitat dimineața, erau desmintite de textul cuvântării ținută de Duce.

„D. Mussolini s'a menținut la maximum la propunerile sale dela 16 Octombrie, care nu au putut fi aprobate. După o lună de presiune economică, Societatea Națiunilor poate și mai puțin să le accepte.

„Din cauza aceasta, teza d-lui Hoare a fost acceptată ca procedură. Trebuie, totuși, să se nădăjduiască că d. Mussolini va consimți să participe la negocieri, care, dacă s'ar anunța favorabile, ar autoriza Londra și Parisul să ceară amânarea sesiunii dela 12 Decembrie“.

D-na Tabouis subliniază în L'OEUVRE decepția provocată de discursul Ducelui: „La Quai d'Orsay, a fost chiar amărăciune. D-nii Laval și Samuel Hoare vor stabili probabil azi baza unor propuneri, care vor comporta, de sigur, cererea ca baronul Aloisi să fie trimes la Paris pentru a negocia.

„S'ar mai fi hotărât că reuniunea comitetului de 18 să rămână fixată pentru data de 12 Decembrie, dar comitetul ar fixa aplicarea sancțiunilor petrolifere deabia pentru data de 1 Ianuarie, dacă Roma nu răspunde la noile propuneri.

„Neîndoielnice, fermele și categoricele discursuri ale Ducelui au contribuit definitiv la apropierea dintre politica franceză și cea engleză. In cercurile oficiale se crede că noile propuneri nu vor avea o primire mai bună la Roma decât propunerile precedente“.

Ziarele din 9 Decembrie, ocupându-se de conversațiile dela Paris dintre d-nii Laval și Hoare, subliniază în deosebi colaborarea plină de înțelegere dintre cele două țări.

„Reînnoirea înțelegerii cordiale depășește cadrul unui episod izolat, scrie d. Saint Brice în LE JOURNAL. Oricine ar crede că poate manevra între Paris și Londra, s'ar înșela“.

PETIT PARISIEN scrie „Nu se cunoaște soarta pe care Roma o va rezerva proiectului franco-britanic, dar ceea ce este sigur este că o deplină armonie există între Londra și Paris. Formula elaborată constituie un compromis între posibilitățile pe care le oferă cadrul Societății Națiunilor și avantajele pe care negociatorii le-au considerat acceptabile pentru Italia. S'a ținut seama de drepturile Italiei, așezată de 50 ani în Africa Orientală, precum și de sacrificiile unei campanii grele și costisitoare. Dispozițiile pe care d. Mussolini le va manifesta probabil în discursul său de azi vor fi, după cum sperăm, împăciuitoare“.

LE MATIN constată:

„Dacă Roma admite să negocieze, după ce va fi constat că s'a ținut seama de dorințele ei legitime, nimic nu se va mai opune ca la Geneva chestiunea petrolului să fie amânată“.

In ECHO DE PARIS, d. Pertinax, scrie: „Credem a ști că proiectul întrece cu mult ceea ce Sir Samuel Hoare era dispus să acorde când a sosit la Paris. Deoarece d. Laval a primit să se solidarizeze pentru prima dată cu Anglia, spre a prezenta Romei un proiect comun, d. Laval a obținut largi concesiuni“.

„Se așteaptă desbateri vii la Geneva, deoarece unele state europene vor protesta împotriva primei acordate Italiei, cu tot art. 10 al pactului, care garantează integritatea teritorială și independența politică a membrilor Societății Națiunilor“.

L'OEUVRE subliniază de asemenea că proiectul este foarte favorabil Italiei care „câștigă enorm“, întrecând cu mult ceea ce Londra era dispusă să acorde. Ziarul adaugă că din moment ce proiectul are aprobarea Londrei și a Parisului și se așteaptă și acordul d-lui Mussolini, Geneva nu se va opune probabil în mod serios acestui acord.

Trecând apoi la o acțiune franco-britanică comună și în alte direcții, L'OEUVRE scrie:

„D. Laval și sir Samuel Hoare au fixat o linie comună de conduită pe care o vor adopta în viitoarele lor negocieri cu Reichul, negocieri care vor fi reluate în Februarie.

„Până atunci se va fixa un program franco-englez comun. Londra și Parisul vor încerca să clarifice situația prin conversații care nu vor avea întotdeauna un caracter diplomatic oficial. Astfel, săptămâna aceasta o personalitate germană va sosi la Paris pentru a supune un proiect de limitare a înarmărilor terestre.

„D. Laval și sir Samuel Hoare sunt în deplin acord să folosească întreaga lor influență spre a readuce Germania la Geneva și a negocia cu ea o limitare a înarmărilor terestre și aeriene“.

Ziarele franceze din 10 Decembrie fac diferite ipoteze asupra felului în care guvernul din Roma va primi proiectul franco-britanic, întocmit de d-nii Laval și Hoare pentru rezolvirea conflictului italo-abisinian.

LE MATIN crede că de câteva zile se pot observa la Roma semne încurajatoare, favorabile unei aplanări rapide a conflictului:

„D. Mussolini a voit ieri să se abțină dela orice declarație care ar fi putut da loc la comentarii și s'a mulțumit să spună câteva cuvinte, a căror neutralitate a fost remarcabilă“.

LE JOURNAL notează din Roma atitudinea de expectativă a presei italiene, ca un semn favorabil, îndreptând oarecare optimism.

L'OEUVRE crede a ști că deși d. Neville Chamberlain și d. Eden s'au împotrivit în consiliul de miniștri planului Laval-Hoare, modificările pe care le aduce d. Pater-son poartă numai asupra formei.

Ziarul stăruie în special asupra criticilor făcute de ziarele laburiste și asupra emoției produsă de acest plan în rândurile opoziției engleze, care critică planul franco-britanic ca fiind de natură să slăbească sistemul securității colective printr'o ofertă prea avantajoasă, făcută Statului agresor.

ECHO DE PARIS, sub semnătura d-lui Pertinax, scrie:

„Condițiunile făcute d-lui Mussolini de guvernele din Paris și Londra trebuie să pară ca mai presus de orice speranță oricărui spirit imparțial. Va înțelege aceasta Ducele? Este de dorit. Dar după aceea, va trebui convins și Negusul, care nu se simte învins. Nimic nu spune că se va ajunge cu ușurință la consimțământul Abisinieii, după cum va întâmpina de sigur dificultăți și obținerea aprobării la Societatea Națiunilor.

„Trebuie să se constate că dacă este permisă oarecare speranță, principalele obstacole n'au fost încă trecute“.

PETIT PARISIEN declară:

„Tăcerea aproape absolută pe care a observat-o ieri d. Mussolini, înseamnă că, în așteptarea comunicărilor dela Londra și Paris, Ducele a preferat să își ascundă intențiile. La Roma planul de conciliere este cunoscut în liniile lui mari. Faptul că se manifestă o destindere la Roma, înseamnă că planul nu va fi primit defavorabil. In cazul când această impresie se confirmă, se poate presupune că o negociere diplomatică utilă se va putea angaja destul de repede pe baza planului Laval-Hoare“.

Presa engleză.

DAILY MAIL din 5 Decembrie se referă, în articolul de fond la plecarea din Marea Mediterană pentru manevre în Atlantic a 6 vase engleze, spunând că aceasta este o dovadă de slăbirea tensiunii dintre Italia și Anglia. Amintește de acestul prietenesc al Italiei, care și-a retras forțele ei din Lybia, și adaugă:

„Manevra celor 6 vase în Oceanul Atlantic, nu înseamnă o retragere a lor din Mediterana! E totuși un

pas în direcția aceasta, iar marea majoritate a poporului englez, ar fi foarte bucuroși de s'ar deschide astfel calea către o soluție amicală“.

Ziarele din 5 Decembrie aduce știri din Paris, cum că s'ar fi găsit o bază convenabilă, atât Angliei cât și Franței, privitor la soluționarea conflictului italo-abisinian.

DAILY HERALD scrie și un articol de fond în această privință. După ce arată mai întâiu opinia corespondentului său diplomatic, cum, că totul este o scuză pentru a amâna la Geneva aplicarea interzicerii exportului de petrol și că termenii propuși ar face ca d. Mussolini să apară drept un cuceritor, ziarul laburist critică în editorial faptul că Franța, precum și Anglia, caută să silească pe Abisinia să accepte condiții incompatibile cu independența ei.

NEWS CHRONICLE din 6 Decembrie 1935 se ocupă de discursul ținut la Cameră, de ministrul de externe al Angliei. Scoate în evidență faptul că un anumit pasaj al discursului acordă d-lui Mussolini ultima ocazie ca să poată evita „strângerea șurubului în aplicarea sancțiunilor“. Spune că Sir Samuel Hoare a apelat în „ora 11“, pentru terminarea pașnică a conflictului italo-abisinian.

DAILY HERALD din 6 Decembrie e de părere că în discursul lui Sir Samuel, din Camera Comunelor, care se referă la Abisinia, sunt două fraze mai importante:

1. Când comitetul de 18 se va întruni, ne va găsi gata să ne asumăm partea noastră din orice acțiune colectivă, ce va fi hotărâtă;

2. În orice caz, și noi și francezii, avem intenția nu numai să continuăm încercările noastre, ci să ne redublăm eforturile în cursul scurtului perioadă ce ne mai rămâne până la întrunirea dela Geneva.

MORNING POST din 6 Decembrie, în editorialul său, intitulat: „Ultima sforțare pentru pace“, spune:

„Declarațiile făcute de ministrul de externe al Angliei, în Camera Comunelor, se impun, atât unei judecăți sănătoase, cât și dorinței majorității covârșitoare din Anglia, pentru o soluție pașnică a conflictului“.

Ziarul critică, apoi, atitudinea opoziției, spunând că, ar fi prea mult de așteptat ca cele spuse de Sir Samuel să împace temperamentul războinic al pacifiștilor englezi.

DAILY TELEGRAPH din 6 Decembrie scrie, în articolul său de fond, că, Sir Samuel a adus o nouă contribuție, de o importanță capitală în debaterile internaționale. Apoi, după ce arată condițiile în care s'ar putea ajunge la o soluție, adaugă:

„Nimeni nu-i atât de simplu să-și închipue că este ușor de a găsi baza unui acord pe care Italia ar vrea să-l accepte, în acest stadiu și pe care Negusul ar putea fi indus ca să nu-l respingă“.

DAILY MAIL din 6 Decembrie se ridică contra unora din aserțiunile lui Sir Samuel, găsind că ele fac o impresie rea.

Spune că Anglia s'a băgat într-o încurcătură, din care nu poate ieși decât dacă se abține cu totul de a se amesteca în afacerile altor națiuni, cel puțin până ce înarmarea Angliei, pe uscat și apă, devine o realitate.

DAILY HERALD din 7 Decembrie, sfătuește pe Sir Samuel Hoare ca să fie prudent în discuțiile pe care le va avea cu d. Laval, pentru ca nu cumva să accepte unele propuneri care în viitor, „ar putea fi avantajoase pentru Italia, dar ambarasante pentru Marea Britanie și periculoase pentru Ligă“.

DAILY TELEGRAPH, cu aceeași dată, se declară în favoarea unui compromis, care ar oferi Italiei satisfacție. ....

Referindu-se la amănuntele pe care Sir Samuel Hoare va avea să le discute la Paris, cu d. Laval, ziarul este de părere că, pe lângă procedura tratativilor, se vor discuta și condițiile oferite Italiei, spre a se amâna extinderea sancțiunilor și la petrol.

DAILY MAIL din 7 Decembrie publică un articol de fond în care, după ce critică metodele lăturalnice întrebuințate în diplomatie, propune lui Sir Samuel Hoare ca de data asta să adreseze d-lui Laval o scrisoare în care să-i expună în mod sincer pericolul pe care-l implică aplicarea sancțiunilor pentru pacea mondială și în special pentru Franța. Ziarul adaugă:

„Ar trebui ca ministrul de externe britanic să atragă atenția d-lui Laval asupra faptului că Germania nu va permite niciodată aplicarea sancțiunilor contra Italiei, de teamă ca să nu se creieze un precedent la Ligă și ca în cazul unui conflict eventual ce ea ar avea cu o altă putere, să nu se ia măsuri similare contra ei.

„D. Laval ar trebui de asemenea să fie pus în gardă de Sir Samuel Hoare, în contra pericolului ce ar amenința Franța în caz că Germania s'ar alia cu Italia contra ei“.

THE OBSERVER din 8 Decembrie publică un articol de fond, semnat de d. J. L. Garwin, care se pronunță în mod hotărât în favoarea Italiei. D-sa preconizează o pace onorabilă pentru Italia, dar crede că ar fi „absurd și imposibil“ a se pretinde că ea trebuie să fie în același timp satisfăcătoare și pentru Negus.

D. Garwin publică o hartă a Etiopiei, sugerând care anume teritorii ar trebui să fie administrate de Italia în baza unui mandat al Ligii.

Autorul crede că dacă la 12 Decembrie s'ar hotărî aplicarea sancțiunilor, d. Mussolini va răspunde prin ruperea relațiilor diplomatice.

„Numai dacă se va restabili prietenia cu Italia, „linia vitală“, a imperiului britanic între Gibraltar și Aden — dar mai ales interesele Egiptului, ale Indiei și Australiei — vor putea fi de acum încolo atât de sigure cum au fost în trecut“, scrie d. Garwin.

„Dacă Italia ar părăsi Liga, ar rămâne numai trei mari puteri din cele șapte, ceea ce ar fi o lovitură mortală pentru Societatea Națiunilor“.

Ziarele britanice din 9 Decembrie arată că discuțiile dela Paris au avut ca bază cererile formulate de Italia la 20 Octombrie, și care, în linii generale, tind să acorde Italiei controlul asupra tuturor ținuturilor abisiniene, cu excepția celor amharice, adică a podișului propriu zis al Abisiniei.

Unele ziare afirmă că ceea ce a împiedecat până acum un acord între Franța și Anglia, a fost cererea Franței de a i se acorda extinderea sferei sale de influență și asupra provinciei Harrar.

Majoritatea ziarelor subliniază că termenii propunerii comune la stabilirea căreia s'ar fi ajuns la Paris, ar cuprinde în principiu modificarea tratatului din 1906, în sensul lărgirii sferelor de influență ale celor trei puteri interesate.

Ziarele liberale și socialiste văd în aceste propuneri slăbirea Societății Națiunilor.

DAILY HERALD face într'un articol de fond apel la primul ministru să nu accepte condițiile care s'au fixat la Paris.

Cele mai multe dintre ziarele cu data de 10 Decembrie se abțin dela comentarii în jurul propunerilor de pace, stabilite la Paris de d-nii Laval și Hoare.

TIMES scrie totuși: „Este de notat că propunerile au creat o impresie defavorabilă printre susținătorii guvernului în Camera Comunelor. Condițiile, chiar în linii generale, întrec eu mult tot ce ar putea fi aprobat de Cameră. Abisinia este invitată a face sacrificii teritoriale, de care nici nu s'a pomenit în Camera Comunelor“.

DAILY HERALD și MANCHESTER GUARDIAN, afirmă că dacă se vor accepta asemenea condiții, apoi atunci va dispărea Societatea Națiunilor, ca și securitatea colectivă.

DAILY TELEGRAPH publică următoarele amănunte asupra cuprinsului proiectului Laval-Hoare:

„Proiectul ar prevedea o rectificare a frontierei italo-abisiniene și constituirea unei societăți privilegiate pentru dezvoltarea unor regiuni bogate, situate la Nord de Kenya.

„Rectificările de frontieră nu sunt prea considerabile. Este prea puțin probabil ca puterile mediatore să fi propus cedarea întregului teritoriu Tigre Italiei, deși se recunoaște faptul că o bună parte din această provincie este ocupată de trupele italiene și că abisiniienii nu pot proceda la recupărarea teritoriului.

„In cercurile oficiale franceze se subliniază faptul îmbucurător că Franța și Anglia s'au înțeles în privința tuturor chestiunilor europene ce vor fi de tratat în viitor. O informație, demnă de încredere, adaugă că Franța a dat asigurări absolute Angliei, că se va pune de îndată la dispoziția ei, în cazul când s'ar produce o agresiune italiană împotriva Angliei.

„De asemenea, Sir Samuel Hoare a fost asigurat că Franța va sprijini prohibirea exportului de petrol pentru Italia, în cazul când d. Mussolini ar respinge ocazia de a se ajunge la o înțelegere“.

NEWS CHRONICLE scrie că planul întocmit la Paris de d. Laval și Sir Samuel Hoare, a fost aspru criticat în consiliul de miniștri consacrat special acestei probleme la Londra.

Ziarul adaugă că divergențe serioase s'au semnalat în guvern cu privire la acest proiect.

DAILY HERALD, organul laburist, condamnă hotărât inițiativa lui Sir Samuel Hoare, arătând că situația diplomatică s'a înrăutățit prin propunerile făcute dela Paris.

Ziarul arată că dacă se urmărește amânarea extinderii sancțiunilor la petrol, planul dela Paris va trebui să fie comunicat joi, 12 Decembrie, Societății Națiunilor. Este posibil ca celelalte guverne să respingă acest plan, adaugă DAILY HERALD.

Presă italiană.

Ziarul POPOLO D'ITALIA din 7 Decembrie publică un articol, intitulat: „Fortăreața invincibilă“.

Articolul exprimă hotărârea de rezistență neînduplecată a Italiei contra presiunilor internaționale. După ce amintește că Italia a colaborat la pacea europeană cu toată „nedreptatea dela Versailles“, autorul articolului se exprimă astfel:

„Rușinoasa sentință dela Geneva a distrus această colaborare. Din însăși această crimă săvârșită de celelalte popoare, poporul italian își trage forța lui morală neînvinșă. Istoria își va urma cursul în ciuda acestui asediu. Europa, care a căutat la Roma pacea prin actul quadruplu și prin acorduri succesive, s'a aruncat în haosul dese-

chilibrului. Fără noi, ea nu va avea pacea. In ceasurile ei de sbucium, ea nu va avea niciun drept moral de a cere Italiei să o salveze.

„Se caută să se refuze celui mai generos și mai muncitor popor din univers un loc sub soare, într'un ținut îndepărtat, asupra căruia imperiile sancționiste posedă toate mandatele, dar, pe care ele nu vor fi niciodată în stare să-l colonizeze“.

Articolul adaugă că Italia poate să reziste, fiindcă și-a consolidat în interior pacea politică, socială și religioasă.

MESSAGERO, cu aceeași dată, publică un articol în care vorbește despre „încercările Angliei de a exercita presiuni asupra economiei țărilor care n'au aderat la sancțiuni“.

„Mai multe firme engleze, scrie ziarul, au refuzat acum câteva zile să vândă metale unor fabrici din Frankfurt, în scopul de a evita eventuale furnituri pentru Italia. Pe de altă parte, mai multe personalități din lumea politică și industrială germană au primit cereri din partea birourilor britanice de a trimete cât mai repede cu putință, informații exacte asupra necesităților Germaniei în privința materiilor prime.

„Această cerere este justificată cu pretextul că informațiile sunt destinate Societății Națiunilor“.

MESSAGERO se întreabă dacă Geneva este o filială a Londrei în ce privește cercetările cu caracter tehnic.

Toate ziarele italiene din 8 Decembrie publică largi dări de seamă privitoare la ședința din 7 Decembrie a Camerei, în cursul căreia d. Mussolini a rostit un mare discurs.

POPOLO D'ITALIA scrie între altele:

„Cuvintele Duceului sunt cuvintele Italiei, în plinătatea drepturilor sale și în voința ei de granit.

„Ducele a afirmat că și după 365 zile de asediu economic, Italia va avea aceeași voință, aceeași linie de conduită și același curaj.

Discursul d-lui Mussolini a consacrat în mod solemn unitatea perfectă a Italiei:

„Țara înțelege să rezolve problema siguranței integrale a coloniilor sale și să garanteze necesitățile vitale ale poporului.

Această criză nu va putea avea ca sfârșit decât recunoașterea drepturilor și intereselor Italiei în Africa“.

GIORNALE D'ITALIA constată „In urma ședinței dela Cameră, toată lumea a putut să-și dea seama de entuziasmul Italiei după cele 20 de zile de asediu economic.

„Rezistența Italiei este întărită de voința și certitudinea victoriei finale, care va reda dreptate Italiei, va onora patriotismul său și va reabilita civilizația în lume“.

LA STAMPA scrie: „Italia proletară și fascistă este întreagă în picioare și va rămâne astfel până când drepturile sale de securitate și viață îi vor fi recunoscute“.

Ziarul VOCE D'ITALIA scrie: „Cuvântarea din Cameră a d-lui Mussolini n'are nevoie de comentarii.

„Noi trebuie să ne menținem tari pentru a ajunge la victoria finală. Teroarea sancțiunilor n'a sdruncinat curajul italian și n'a scăzut puterea de rezistență a poporului nostru. Trei săptămâni de sancțiuni n'au influențat deloc atitudinea Italiei“.

Ziarele din 10 Decembrie subliniază însemnătatea istorică a ședinței Senatului, care ca și Camera, s'au declarat solidare cu politica d-lui Mussolini în conflictul cu Abisinia.

POPOLO D'ITALIA relevă că prezența prințului moștenitor și a principilor regali la ședința de ieri a Senatului, cum și votul unanim al înaltei adunări, au dat un caracter de declarație națională istorică hotărârii luate.

Se subliniază de asemenea declarația marelui amiral Thaon Revel.

„Bătrânul marinar, care a comandat în marele războiu forțele navale italiene, alături de cele engleze și franceze, și-a exprimat amărăciunea față de mobilizarea navală, hotărâită numai câțiva ani mai târziu împotriva Italiei și față de acordurile posibile în Mediterana, împotriva Italiei, din partea celor mai mari foști aliați ai noștri“, scrie POPOLO D'ITALIA.

Ziarul OSSERVATORE ROMANO, oficiosul Sf. Scaun, publică un articol favorabil unei soluții pașnice în conflictul italo-abisinian.

Ziarul arată care au fost repercusiunile pe care le-au avut în lume conversațiile dela Paris și amintește cuvintele Papei „Pacea trebuie să fie însoțită de respectul onoarei și al demnității, și ea trebuie să se întemeieze pe drept și pe respectarea tuturor drepturilor“.

După ce face o paralelă între caracterul propunerilor franco-britanice actuale și principiile enunțate de Papă, drept condiții pentru o pace echitabilă, ziarul adaugă:

„Trebuie ca toată lumea să ajungă la o înțelegere reciprocă și la concesiuni mutuale, înlăturându-se orice patimă, oricât de nobilă ar fi ea, căci niciodată patima nu poate fi superioară nobleței scopului la care se caută să se ajungă“.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG din 6 Decembrie scrie în editorial, sub titlul „Păreră noastră“, că, după două luni de războiu, trupele italiene n'au putut ocupa mult teritoriu abisinian pentru ca Italia să-și întărească situația în tratativele ei cu marile puteri și de aceea pe primul plan e tot lupta în jurul sancțiunilor și lupta diplomatică.

„Hotărârea unitară a națiunilor de a aplica sancțiunile cerute de Liga Națiunilor împotriva Italiei, adaugă ziarul, a produs o profundă impresie asupra poporului italian. Amara desiluzie încercată de Italia cu Anglia se desvoltă tot mai mult într'o ură populară contra acestei aliate“.

„Italia știe că nu va putea cuceri Abisinia cu împotrivirea întregii lumi, dar tot atât de adevărat este că italienii sunt tari pe dreptul lor. Italienii sunt convingși că unii din prietenii lor de odinioară i-au înșelat și i-au trădat și în Anglia se cunoaște această stare de spirit. De aceea arta politicii engleze este să găsească mijloacele și dibăcia de-a evita un războiu anglo-italian“.

Toate ziarele germane din ultima săptămână au publicat, zilnic, telegrame cu desfășurarea operațiilor militare de pe câmpul de luptă italo-abisinian, subliniind că mareșalul Badoglio a început o acțiune ofensivă mai vie, care pare să determine o mare panică în rândurile abisiniilor, mai ales de când avioanele italiene au bombardat puternic cartierul general al Negusului și au avariat greu palatul din Dessie, răbind și câteva sute de persoane.

Ziarele subliniază de asemenea importanța deosebită a recentului discurs al d-lui Mussolini, din care se desprind hotărârea îndârjită și voința fermă a Italiei de-a lupta „până la sfârșit“ și de-a realiza „toate revendicările italiene în Africa“, precum subliniază și atacurile puternice împotriva ministrului de externe britanic Sir S. Hoare.

BERLINER BÖRSEN ZEITUNG din 8 Decembrie publică un editorial intitulat „Versailles și Waterloo“, semnat de Karl Megerle, în care trage învățăături din conflictul italo-abisinian pentru apărarea păcii europene.

„Dacă pacea, scrie autorul, se urmărește cu adevărat în toată acțiunea diplomatică febrilă, care se desfășoară acum între Londra și Paris, pentru aplanarea conflictului italo-abisinian, atunci ea trebuie așezată pe alte baze decât acelea care au existat la alcătuirea tratatului dela Versailles.“

„Noi, germanii, și de sigur și alte popoare, oricât ar voi să credem în sinceritatea politicii pacifice și de netezire și egală îndreptățire a Angliei, tot așa de cu neputință ne este să credem, că azi și mâine pot fi privite altfel decât în lumina aceluia ieri, care e încorporat în sistemul tratatului dela Versailles“.

„Dar dacă Sir Samuel Hoare a expus în linii clasice temeiurile actuale ale politicii externe engleze, enunțând principiul „să trăim și să lăsăm toată lumea să trăiască“ aducând ca mărturie istorică a aplicării acestui principiu pe Ducele de Wellington după bătălia dela Waterloo, și dacă ministrul de externe britanic a adăugat și asigurarea că și azi politica engleză e animată de același principiu și că ar dori ca Wellington să trăiască și azi, ca să dea sfatul lui înțelept după Waterloo, totuși nu se poate uita că rolul pe care Anglia trebuia să-l joace la Versailles ca să triumfe principiul dela Waterloo, Anglia a lăsat să-i fie smuls de bătrânul Clémenceau. Rolul i-a fost luat, dar răspunderea i-a rămas.“

„Să trăim și să lăsăm toată lumea să trăiască“, înseamnă că viața e vrednică de trăit.

Sunt însă tratate, care au lovit o națiune până în adâncuri, așa încât viața nu mai părea vrednică de trăit. Azi, însă, când de luni de zile se încearcă, sub conducerea engleză, să se creeze și să se stabilească forme noi pentru înlăturarea divergențelor dintre națiuni, spiritalul principiilor engleze și wilsoniene, care au bântuit lumea în vremea războiului mondial și au fost arătate ca un scop pentru care s'ar mai fi convenit să moară cele zece milioane de oameni pe câmpiile de luptă, revine. Dar ar trebui acum să-și amintească englezii, care poartă răspunderea dăinuirii de 17 ani, a principiilor dela Versailles, că, înainte de-a cânta cocoșul de trei ori, principii lui Wellington dela Waterloo, ar trebui să fie impus, în locul celui dela Versailles“.

Ziarele din 9 Decembrie acordă o deosebită importanță conversațiilor dintre d-nii Laval și Hoare.

VOELKISCHER BEOBACHTER socotește că aceste conversații au dovedit strânsa colaborare care există între guvernele din Londra și Paris.

FRANKFURTER ZEITUNG declară: „Niciun indiciu nu îngăduie să se creadă că Italia se va arăta mai conciliantă, după întrevederile dela Paris“.

Ziarul constată că Franța se apropie totdeauna de Anglia în momentele hotărâtoare ale istoriei sale.

Presa elvețiană.

În numărul din 6 Decembrie, NEUES WIENER ABENDBLATT sub titlul: „Lupta pentru pace“, scrie:

„Discursul de ieri al lui Sir Samuel Hoare a fost aproape o conjurare a d-lui Mussolini, de a face din proiectele elaborate de experții francezi și englezi din Paris, baza unor discuțiuni“.

In numărul din aceeași zi, NEUE FREIE PRESSE, sub titlul: „O ofensivă pentru pace“, constată:

„Expunerile lui Sir Samuel Hoare s'au distins, de data aceasta, printr'o formulare deosebit de clară și printr'o mărturisire aproape solemnă, pentru menținerea liniștei în Europa.

„Lumea urmărește cu atenție încordată viitoarea acțiune franco-britanică, de care a vorbit Sir Samuel Hoare, pentru crearea unei atmosfere de conciliere. Ministrul de externe britanic a amintit, ieri de înțelegerea care a fost întărită în primăvară, între Londra, Paris și Roma. Câte nu s'au schimbat de atunci. Acum este vorba de a tinde încă odată, cu toată energia și cu toate mijloacele, ca drumul spre pace să devină liber“.

In numărul din 8 Decembrie, NEUE FREIE PRESSE ocupându-se atât de declarațiile lui Sir Samuel Hoare, cât și de discursul d-lui Mussolini, scrie între altele:

„Dacă încercăm să precizăm mai deaproape impresia provocată de ultimele discursuri ținute la Londra și Roma, atunci trebuie să constatăm, că deși porțile unei înțelegeri n'au fost larg deschise, totuși ele nu mai sunt incuiate.

„Intre Londra, Paris și Roma, se discută cu zel pacea. Lucrul acesta prezintă un câștig“.

In același număr, ziarul publică și o corespondență din Roma, în care relevă, că discursul d-lui Mussolini ținut recent în Cameră, s'a distins printr'un ton moderat.

NEUES WIENER TAGBLATT, cu aceeași dată, scrie, cu privire la declarațiunile d-lui Mussolini:

„După diferite discursuri neprietenoase, s'a creat o atmosferă care prezintă perspective mai bune pentru încercarea unei aplanări.

„Important pentru începutul unei înțelegeri este convorbirea de ieri între d-nii Laval și Hoare.

„Deși actualmente nu se află pe masa conferinței un plan de înțelegere concret, totuși, grație îmbunătățirii ușoare a atmosferei, pe care ar constata-o și d. Mussolini, a rămas deschisă poarta pentru viitoare negocieri“.

Presa maghiară.

In numărul din 8 Decembrie, PESTER LLOYD, sub titlul: „In ajunul căderii zarurilor“, publică un articol, în care scrie, între altele:

„In discursul său, ținut în Parlament, d. Mussolini n'a tăiat drumul posibilității unei soluționări, de comun acord, a întregului complex de probleme. Franța este, desigur, dispusă să facă totul pentru a înlătura obstacolele din calea unei soluțiuni de comun acord.

„Cuvântul decisiv va trebui să-l pronunțe Sir Samuel Hoare. De cuvântul său depinde, dacă Europa se va reîntoarce la stări normale, pașnice, sau dacă va deveni prada unei complicațiuni războinice nefaste, cu urmări de neprevăzut“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj SITUAȚIA POLITICĂ DIN FRANȚA

Presa franceză.

Ziarele din 7 Decembrie comentează, sub titluri senzaționale pe toată prima pagină, dezbaterile de ieri a Camerei, considerată ca „o adevărată lovitură de teatru“.

„A fost o ședință patetică, o dovadă de unire a francezilor, scrie PETIT JOURNAL: „Este o greșală să se bizue cineva pe desbinarea francezilor.

„Camera a oferit ieri o lovitură de teatru, scrie PETIT PARISIEN, tot atât de salvatoare pe cât a fost de senzațională. Spectacolul a avut elemente mișcătoare și dramatice. D. Laval va putea acum să conducă tratativele diplomatice cu mai multă autoritate.

LE JOURNAL scrie: „Ședința de ieri a Camerei, trebuie privită altfel decât ca un eveniment parlamentar. Dezbaterile poate să însemne încheierea unei perioade din cele mai dureroase și din cele mai jalnice în istoria Franței.

LE MATIN constată: „Dacă parlamentul s'ar prezenta întotdeauna așa cum a fost ieri, n'ar mai exista antiparlamentarism“.

ECHO DE PARIS se felicită că: „speranțele Frontului popular sunt, pentru un timp oarecare, nimicite. Vom ști în curând dacă colonelul dela Rocque a obținut o primă mare victorie“. Ziarul adaogă însă că va aștepta câteva zile înainte de a judeca evenimentele de ieri.

LE JOUR notează că se va ști în curând dacă a fost ieri o „zi a păcăliților“, sau cu adevărat o zi de reconciliere.

L'OEUVRE, ziar radical-socialist, notează: „Camera a trăit ieri clipe de emoție sinceră. Spectacolul a fost destul de reconfortant. Va trebui să se aștepte urmarea discursurilor pentru a judeca dacă ședința a fost istorică. Va trebui să se vadă într'adevăr dacă elementele Crucilor de foc, vor consimți să urmeze tendința de ieri și să transforme liga într'un banal partid politic“.

Pentru LE POPULAIRE, oficiosul socialist, „ieri a fost la Cameră o zi mare. Fascismul a fost desavuat“.

Ziarul socialist afirmă că discuțiunile din Cameră au pricinuit „Crucilor de foc“, un prejudiciu moral incontestabil și adaogă că unii membri ai acestei grupări ar fi strigat: „Suntem trădați“.

Presa engleză.

MORNING POST din 7 Decembrie spune în editorial, că scena politică din Franța a suferit ieri o transformare uimitoare, dar că e prea curând pentru a se putea cântări consecințele acestei destinderi nepremeditate.

Ziarul adaogă:

„Ligile vor continua desigur să existe ca forțe politice, dar prin dezarmarea lor, vor înceta de a mai fi o primejdie imediată, pentru Constituție, pentru ordinea publică, și una pentru alta. Dacă guvernul va aplica dezarmarea în așa fel, ca să nu dea nimănui motive de bănuială în această privință, noua situație va exercita o influență importantă asupra alegerilor din anul viitor“.

NEWS CHRONICLE din 7 Decembrie, sub titlul: „Un triumf al democrației“, constată:

„Evenimentele sguđuitor de dramatice de ieri din Camera franceză au o importanță care trece dincolo de hotarele Franței“.

Ziarul arată apoi cum se prezenta situația și cum a decurs înțelegerea de desarmare a ligilor, și conchide:

„Intensitatea înflăcărată a naționalismului francez a fost uneori o binefacere îndoelnică pentru omenirea înepunită. Dar în acest episod ciudat și dramatic, bunul simț și mintea sănătoasă a francezilor a dat cele mai bune rezultate pentru libertate și umanitate într'un moment din cele mai critice“.

TIMES din 7 Decembrie, referindu-se la votul de încredere, obținut de guvernul d-lui Laval, și la rezoluțiile adoptate în unanimitate de partidele politice, cu privire la desarmarea Ligilor, constată că ședința dela 6 Decembrie a Camerei franceze marchează un punct hotărâtor în politica franceză.

Ziarul pune în evidență marele succes personal reputat de d. Laval, care merita aceasta pentru abilitatea și răbdarea cu care a realizat acordul între partidele politice din Franța.

Presa germană.

MÜNCHENER NEUESTE NACHRICHTEN din 7 Decembrie, comentând recentul succes parlamentar al guvernului Laval, consacră un articol peste toată pagina întâi, în care spune:

„Mai există totuși surprize deosebite în parlamentul francez, pe care a putut să le provoace o cuvântare politică abilă a deputatului Ybarnegaray, — o personalitate politică deosebită și cunoscută intim al colonelului la

Rocque, comandantul „Crucilor de foc“, — cuvântare care a înfrățit dreapta cu stânga Camerei franceze, prin propunerea desarmării tuturor asociațiilor înarmate aparținând oricărui partid politic“.

„Parlamentarismul francez s'a reabilitat prin armistițiul politic care s'a încheiat între toate fracțiunile parlamentare dela extrema dreaptă a crucilor de foc până la comuniști, cuprinzând și centrul și stânga, pe chestia decretelor de predarea armelor și de desființarea tuturor organizațiilor politice militarizate.

„Guvernul Laval și d. Laval personal au dobândit un succes nemaipomenit în vieța parlamentară franceză, producând o senzație formidabilă în opinia publică.

„D. Laval s'a dovedit odată mai mult un om politic abil și unul din cei mai de seamă conducători ai politicii franceze, făcut pentru situații grele“.

Presa austriacă.

In numărul din 7 Decembrie, NEUES WIENER TAGBLATT, sub titlul: „Izbânda rațiunii“, publică un articol, în care scrie între altele:

„Lupta dată în Camera franceză pentru dezarmarea Ligilor, s'a terminat cu izbânda lui Laval, cu triumful unității naționale și a rațiunii politice“.

In numărul din 7 Decembrie, NEUE FREIE PRESSE publică o corespondență din Paris, în care se ocupă de izbânda d-lui Laval în Cameră.

„Deși, adaugă ziarul austriac, ziua de astăzi n'a adus sfârșitul tensiunii interne, totuși se poate constata că actuala criză a fost învinsă. În sensul acesta, acordul parlamentar neașteptat este pentru Franța un eveniment de importanță istorică“.

CONFERINȚA NAVALĂ

Presa franceză.

In numărul din 8 Decembrie, LE TEMPS se ocupă în editorial de conferința navală dela Londra, ale cărei lucrări încep Luni, 9 Decembrie.

Marele ziar francez crede că de data aceasta conferința se deschide în condițiuni prea puțin favorabile unei înțelegeri.

„Chiar numai realizarea unui acord de principiu, privitor la limitarea precisă a forțelor navale, ar constitui — continuă LE TEMPS — un important progres.

„Chestiunea cea mai importantă care trebuie soluționată este cererea de paritate a Japoniei cu Statele-Unite și cu Anglia. În caz când o înțelegere în ceea ce privește proporția forțelor navale japoneze cu forțele britanice și americane nu intervine, conferința dela Londra riscă să fie blocată chiar dela început. Acesta este adevăratul pericol al eșecului care ar avea ca urmare precipitarea întrecerii în înarmările pe mare.

„Alte probleme a căror soluționare va întâmpina dificultăți, sunt problemele limitării cantitative și calitative a tonajului global în cadrul căruia fiecare putere ar putea construi flota necesară nevoilor sale“.

Presa germană.

KÖLNISCHE ZEITUNG din 7 Decembrie publică, sub titlul: „Încă o conferință navală“, un articol, în care face istoricul conferințelor navale precedente, dela Londra și Washington, și apoi se ocupă de perspectivele noiei conferințe dela Londra, convocată pentru Luni, 9 Decembrie.

Ziarul german scrie:

„Ultima proporție a puterilor navale era următoarea: Anglia 5, America 5, Japonia 3, Franța 1,75 și Italia 1,75.

„Lupta actuală este de a răsturna această proporție, și de a se ajunge la egalitate navală între Anglia, America și Japonia și la mărirea cotelor până la apropiere de aceste puteri pentru flota franceză și cea italiană.

„S'a lansat și ideea libertății construcțiilor navale, după puterile financiare ale Statelor respective, însă această idee înfricoșează pe unele din puterile navale rivale.

„În orice caz, amiralitatea japoneză luptă din răsuputeri pentru sporirea considerabilă a flotei ei, pentru nevoile imperioase de apărare a coastelor și insulelor ja-

poneze. De asemenea amiralitatea franceză și cea italiană argumentează și susțin, cu ardoare, că Franța și Italia nu pot fi distanțate la proporționalitatea de până acum, ci rangul lor de mari puteri trebuie respectat și recunoscut, dându-li-se voie să-și sporească flotele până la o cotă onorabilă“.

BERLINER TAGEBLATT din 8 Decembrie se ocupă în editorialul său, semnat de dr. M. Boveri, și intitulat: „Conferință navală și politică mondială“, de perspectivele conferinței actuale dela Londra. După ce recapitulează trecutul și stările actuale navale, arătând că rivalitatea între cele cinci mari puteri navale n'a încetat niciodată, ajunge la concluzia că în împrejurările politice și economice de acum, și în raportul de forțe mondial, conferința dela Londra are toate șansele să înăsprescă și mai mult situația, fiindcă „atâta vreme cât nu se poate

ajunge să-i cuprinzi pe toți sub o singură umbrelă, ci să se întâlnească sub cinci umbrele, participanții conferinței navale riscă să-și scoată ochii“.

Presa elvețiană.

JOURNAL DES NATIONS din 9 Decembrie consacră un lung articol Conferinței navale dela Londra.

După ce face o expunere a tonajelor flotelor diferite lor puteri participante și recapitulează rezultatele conferințelor navale din trecut, se întreabă, ce va face Mussolini în actualele împrejurări:

„Va susține el oare teza britanică, sau din contră, o va combate el?

„Aceasta este, scrie, în concluzie — JOURNAL DES NATIONS — marea necunoscută care domină noua conferință navală“.

EXPOZEUL D-LUI MILAN HODZA

Presa cehoslovacă.

Sub titlul „Cehoslovacia, un neclintit colaborator al civilizației europene“, CESKE SLOVO din 6 Decembrie consacră o pagină întreagă expunerii recente făcută de d. Milan Hodza, președintele Consiliului de Miniștri, asupra politicii interne și externe a guvernului cehoslovac.

Ziarul subliniază pasajele referitoare la atitudinea guvernului cehoslovac în marile probleme internaționale și conchide:

„Politica noastră externă se bazează pe prietenia și colaborarea cu Jugoslavia și România. Aceste trei state formează astfel o puternică organizare pacifică în Europa Centrală“.

BOHEMIA, cu aceeași dată, exprimă convingerea că atât din punct de vedere al politicii interne, cât și din punct de vedere al politicii externe, expunerea d-lui Hodza a corespuns într-un totuș așteptărilor.

Presa austriacă.

În numărul din 6 Decembrie NEUES WIENER TAGBLATT ocupându-se de recente declarațiuni ale primului ministru cehoslovac, d. Hodza, scrie:

„De data aceasta sunetele auzite sunt altele. Ele sunt mai îmbucurătoare decât cele cu care am fost obișnuiți până acum“.

În numărul din 6 Decembrie NEUE FREIE PRESSE ocupându-se de recentul expozeu al d-lui Hodza, consideră drept partea cea mai interesantă pentru străinătate, declarațiunile făcute cu privire la cooperarea economică în Europa Centrală.

Presa maghiară.

În numărul din 6 Decembrie PESTER ILLOYD scrie: „D. Hodza admite deschis că o reglementare a Europei centrale poate fi realizată numai printr-o cooperare a Ungariei și Austriei.“

Lucrul acesta înseamnă un progres, care poate deveni punctul de plecare al unei evoluțiuni nouă și avantajoasă, numai dacă spiritul care reese din aceste cuvinte își va găsi realizarea în faptele corespunzătoare. Trebuie să așteptăm aceste fapte“.

PROBLEME EUROPENE

RAPORTURILE FRANCO-SOVIETICE ȘI FRANCO-GERMANE

D. Pierre Bernus, în JOURNAL DE DEBATS din 4 Decembrie, examinând politica Franței față de Soviete și față de Germania și combătând ideea după care Franța s'ar găsi în alternativă de a alege între Moscova și cel de al III-lea Reich, scrie între altele:

„Nu împărtășim nicidecum punctul de vedere al unor oameni care pretind că trebuie să ne desinteresăm de

Europa Orientală, lăsând Germaniei, precum o cere, toată latitudinea de a se întinde acolo după voia ei. Rezultatul abținerii noastre ar fi de a preda Reichului nu numai Europa orientală, ci și Europa centrală. Iar Reichul, după ce va fi făcut să triumfe în aceste regiuni ideia pangermanismului, se va întoarce contra noastră pentru a ne reduce la vasalitate.

Rezervându-ne totuși dreptul de a interveni eventual pentru a ne împotrivi înfăptuirii marilor țeluri hitleriste, noi nu trebuie să contractăm legături strânse cu

Uniunea Sovietelor a cărei politică nu ne poate inspira nicio încredere, și al cărei concurs militar, în cazul în care noi înșine am fi atacați, nu prezintă pentru noi o garanție.

„Este necesar ca diplomația noastră să păstreze o desăvârșită libertate de mișcare față de Soviete, care contrar celor ce s'au afirmat, urmărește la noi, ca pretutindeni, de altfel, o acțiune revoluționară intolerabilă.

„In ce privește Germania, aceeași rezervă este de rigoare. Negocieri franco-germane, la momentul actual, nu ar putea avea alt rezultat decât de a stimula Germania în planurile ei de dominație.

„Nu există confiet franco-german; există însă un conflict germano-european, conflict în legătură cu proiectele nutrite de Berlin. Incepând convorbiri aparte cu cel de al III-lea Reich, înseamnă a-l ajuta pentru atingerea primului scop al d-lui Hitler, acel de a ne izola.

„Nimic nu este schimbat în politica Germaniei, care subordonează și sacrifică totul creării unui instrument militar monstruos, și care așteptând momentul când va fi pus la gradul maximum de putere manevrează pe terenul diplomatic.

„Negocieri conduse în plin echivoc și atâta timp cât un front diplomatic solid nu va fi restabilit față de Germania, nu pot conduce decât la mari decepțiuni pe calea iluziilor“.

L'ORDRE din 4 Decembrie, publică următorul articol semnat de d. Emile Buré:

„Nu sunt de acord, cred, cu valorosul meu prieten, generalul Niessel, nici asupra virtuților d-lui Prince, nici asupra acelorale acordului franco-rus. Și totuși, am primit dela el o carte: „Evacuarea de către germani a țărilor baltice“, care mă întărește în convingerea că ultimul acord Laval-Stalian este pe linia însăși a tradiționalei politici defensive franceze.

„Era în 1919. Era confuzie între aliați. Pacifismul wilsonian făcuse ravagii printre combatanți, victorioșii fără să fi avut vreodată sentimentul victoriei lor și ei, reclamau imperios demobilizarea. Nu mai era nicio forță pentru a o pune în slujba victoriei și germanii profitau de aceasta, după obișnuința lor, cu sânge rece și violenție. Teama de bolșevism era atât de mare, încât prin armistițiu, s'a impus guvernului german obligația de a menține armatele sale în țările Baltice, pe care le ocupau. Plăcută obligație pentru acel guvern. O parte din armatele sale spartacizate se împrăștiaseră, iar ceea ce rămăsese, era pusă, din nenorocire, sub comanda unor oameni ca von Eberhardt care, mai târziu, în timpul „putsch-ului, au făcut să se vorbească de ei în țările germanice. Consiliul suprem al aliaților, întrunit, a crezut foarte logic că trebuie neapărat să se revină asupra clauzei armistițiului, care punea în definitiv: Estonia, Letonia și Lituania sub jugul german și Clémenceau a căutat un general care să accepte greaua misiune de a constrânge trupele germane să evacueze aceste țări. Primii care au fost consultați au declarat că nu pot să-și asume misiunea aceasta, fără concursul mii multor divizii și al flotei engleze. Ge-

neralul Niessel, care, în Maroc obținuse, totul cu nimic, a fost de părere, că-i este imposibil să nu primească și Clémenceau i-a mulțumit foarte mult. Admirabil, secundat de vărul său, colonelul Dosse, el trebuia să reușească ceea ce încercase cu curaj. Poate că reușita sa n'ar fi fost așa de promptă. — cu toată dibăcia și siguranța sa politică, — dacă armatele letone nu ar fi dat serios de lucru armatelor germane. Aceasta a fost proba că Germania nu-și ține angajamentele decât constrânsă de forță. E un joc pentru ea de a cădea asupra dușmanului, după ce i-a pretins dezarmarea. Pentru ea nu există pace de bună credință, după cum dovedește în mod strălucit cartea generalului Niessel.

„Actualmente, Hitler, spune guvernului nostru: „Voi puneți în pericol civilizația, tratând cu guvernul comunist dela Moseova“. El uită cu o îndrăzneală deconcertantă tratatul germano-rus dela Rapallo. El uită încă multe alte lucruri.

„Când generalul Niessel a avut, în Noemvrie 1919, o întrevvedere cu d. Winning, ambasadorul Reichului în Estonia, acesta îi spunea de pe atunci: „Obligându-ne să ne plecăm fruntea, Antanta își ia în fața istoriei responsabilitatea bolșevismului“. Insa generalul nostru, diplomat, nu s'a lăsat dominat de interlocutorul său: „Responsabil de răspândirea bolșevismului, replică el, este guvernul german, care l-a deslănțuit în Rusia, readucând aci pe Lenin și însoțitorii săi și favorizându-le propaganda prin subsidiile sale. In „Amintirile“ sale, generalul Ludendorff recunoaște acest lucru. E curios că după aceasta, există încă în presa franceză gazetari care susțin că noi provocăm Germania, aliându-ne cu bolșevicii care sunt la putere în Rusia, grație generalisimului lor din 1917.

„Generalul Niessel luminează cu putere portretul lui Noske, ministru socialist german din timpul războiului, căruia Aristide Briand i-a arătat încredere, ca tuturor camarazilor săi social-democrați.

„Nimeni n'a ajutat mai mult ca el la reconstituirea Reichswehr-ului; el a fost, într'adevăr la ordinele șefilor acestuia din urmă. In acest mod a răspuns el pacifiștilor de dincolo de Marea Mânecii care, în candoarea lor, credeau că debarasați de Kaiserul lor, germanii vor deveni îngeri de bunătate și blândețe! Pentru a stingheri pe generalul Niessel în demersurile sale, el a dat ziarului „Daily Mail“, acest interview: „Paharul e plin de mult timp. Aliații să ocupe țara dacă vor! Pacea care ni se oferă, nu este o pace, ci o prelungire a stării de războiu. Sper că guvernul o va respinge, oricare vor fi consecințele. Să primim un asemenea tratat! Dar națiunea germană se va ridica pentru a se răzbuna pe acei care l-au semnat și ea va avea dreptate. Anglia și Franța caută distrugerea acestei țări. Prin mijloace violente și înșelătoare, guvernele britanic și francez lucrează spre a răscula opinia publică a țărilor lor, în scopul de a zdrobi Germania. Aliații să facă ce vor pofti“. Aceste jeremiade n'au rămas fără efect la Londra și chiar la Paris, unde s'a deplâns soarta „sărmaneii Germanii“, care amenință acum să ruineze Europa și lumea în folosul ei!

„În concluzia interesantei sale cărți, generalul Niessel avertizează pe guvernânții noștri, că toate tratatele pe care ei vor putea să le semneze cu guvernul german, vor fi, fără excepție, violate de acesta din urmă, dacă nu sunt în stare a le face să fie respectate. „Să fim tari, este singura garanție că pacea va fi menținută“, declară el. Aceasta este de asemenea și părerea mea. Dar, trebuie, — nu este așa generale? — să fim tari, nu numai din punct de vedere militar, dar și diplomatic, căci germanii au asupra noastră avantajul numărului. D-ta, nu ești dintre aceia care, cred că armata noastră nu are nevoie decât de concursul armatei italiene, pentru a-și îndeplini misiunea sa pacifică“.

AUSTRIA ȘI RESTAURAREA HABSBURGILOR

Ziarul POLITIKA din 4 Decembrie comentează declarațiile pe care cancelarul Schuschnigg le-a făcut unui reprezentant al Agenției Havas, în legătură cu problema Habsburgilor.

POLITIKA vede în aceste declarații dovada că guvernul din Viena lucrează la înapoierea Habsburgilor pe tronul Austriei.

„Cercurile austriace conducătoare, scrie ziarul, încearcă să impresioneze opinia publică mondială, făcând sforțări pentru a da acestei chestiuni un caracter anodin și a provoca sentimente de milă față de Habsburgi.

„Evenimentele au dat însă o desmințire formală declarațiilor cancelarului austriac. Astfel, legitimiștii au întreprins o acțiune în toată Austria în scopul de a face populară chestiunea restaurării Habsburgilor“.

POLITIKA adaugă: „Este limpede că Austria încearcă, din toate puterile ei, să reînvie timpuri apuse, iar lumea întreagă trebuie să știe că în centrul Europei se află un guvern care folosește metode primejdioase și este inspirat într'un sens care poate primejdui acțiunea dusă la Geneva în favoarea securității colective.

„Statele interesate urmăresc această activitate nesăntoasă, cunosc planurile conducătorilor din Austria și vor ști să facă imposibilă punerea lor în aplicare“.

POLITICA EXTERNĂ A UNGARIEI

JOURNAL DES NATIONS din 3 Decembrie, sub titlul: „Minorități-Maghiarizare-Pangermanism și Recunoștință maghiară“, publică un articol în care expune pe larg regimul de opresiune, culturală și religioasă, la care este supusă minoritatea celor 60.000 de români din Ungaria.

Ziarul relevă apoi propaganda făcută în Anglia de către maghiari în favoarea revizuirii Tratatului dela Trianon, reamintind viguroasa campanie a ziarelor Lordului Rothermere, precum și acțiunea cu același scop a fruntașilor vieții politice maghiare, d-nii: Bethlen, Eckhardt și Nagy Emile.

În continuare JOURNAL DES NATIONS subliniază filo-germanismul politicii maghiare și, referindu-se la raporturile anglo-ungare, în legătură cu atitudinea Ungariei contra sancțiunilor, conchide:

„Gratitudinea actuală a Ungariei poate fi utilă poporului englez.

„Dirigitorii săi, presa sa și „prieteni Ungariei“ de dincolo de Marea Măneei au acum posibilitatea de a-și da seama ce înseamnă „prietenia“ și „recunoștința ungară“, și ce temeri se pot pune pe entuziasmul filo-englez al ungarilor, entuziasm care se evaporază de îndată ce încerci să-l înțelegi.

„Poporul italian, la rândul său, va avea în curând ocazia de a face aceeași constatare relativ la stabilitatea sentimentelor poporului și al guvernului ungar.

„Italienii se vor convinge, la rândul lor, că ungruții rămân ce au fost întotdeauna: un element de dezordine, de agitație și de turburare a păcii în această parte a Europei“.